

FILM

Leto I.

Ljubljana 1. februarja 1940

Št. 6.

„Maria Ilona“

Sreča ljubezni, ki sije iz oči Mariji Iloni in knezu Schwarzenbergu, se mora kmalu končati z globoko tragiko. Paula Wessely in Willy Birgel sta glavna igralca v tem filmu »Maria Ilona«, ki vsebuje pretresljivo usodo žene.

Nekaj važnih nasvetov za vse

PREPROSTA DIAGNOZA KRATKOVIDNOSTI

Na najpreprostejši način lahko ugotoviš, če imaš dobre oči s sledečim poskusom. V razglednico si vbodeš z iglo drobno luknjico, skozi katero skušaš čitati kar moči droben tisk. Ako se ti vidijo črke skozi luknjico jasnejše, kakor s prostim očesom — je to znamenje, da si bo treba nabaviti primerne naočnike. Luknjica v kartonu učinkuje namreč tako kakor zaslonka v objektivu fotografskega aparata. S to luknjico se korigira napaka kratkovidnega očesa seveda samo na gotovo razdaljo.

MOČNA KAVA IN MIGRENA

Ljudje, ki trpijo na migreni opazijo, da se jim bliža takšen napad običajno že v njegovem prvem početku. V tem štadiju, ko občutijo neudobje, slabost in miglanje pred očmi, je treba takoj začeti s primernimi ukrepi, če hočeš preprečiti napad. Sčasoma spozna skoraj vsak pacient kakšen pripomoček, ki je zanj posebno učinkovit. Večina teh lečil vsebuje kofein. Iz tega razloga lahko poskusimo kdaj tudi preprost pripomoček za odpravo migrene. Pacient mora v začetku napada opustiti vsako delo in kamorkoli leči. Potem si naj da pripraviti eno ali dve skodelici posebno močne črne kave in jo popiti. Kratko nato naj napravi malce sprehoda na sveži zrak. Skupni učinek kave, ki jo je v tem primeru smatrati za pravo zdravilo in enakomernega gibanja, je že v mnogih primerih preprečil napad. Ker ustavljajo napadi za dva do tri dni sposobnost za vsako delo, je pametno napraviti ta poskus.

DVA NOVA VITAMINA

Raziskovalec vitaminov profesor v Budimpešti Szent Györgyi je odkril v kvasu, jetrih, ribjem mesu vitamin iz skupine B, ki ima lastnost, da preprečuje kožna

»GOLDFISCH« NAGRADNI NATEČAJ

smo žal morali opustiti, ker ni bilo zadostnega števila prijav. Kljub podaljšanemu roku do 25. januarja se naše čitateljice niso mogle odločiti za tekmovanje po razpisu, ki je obetal številne nagrade.

V sporazumu s tvrdko »Goldfisch« začasno prekinjamo natečaj in ga bomo v eni naslednjih številk znova razpisali. Že vložene prijave bodo veljale za naslednji razpis in tekmovalkam ne bo treba znova pošiljati slik. Morejo pa slike zamenjati za druge, če mislijo, da imajo na razpolago boljše kot prej.

vnetja. Drug vitamin je odkril danski raziskovalec Dam v ostankih iz svinjskih jeter. Ta vitamin ustavlja krvavitev, zaenkrat vsaj morskim prašičkom, če že ne človeku.

*

IZUMITELJ

»Vaš mož je menda velik izumitelj, gospa?«

»To pa to, gospodična! Ko bi le vedeli, koliko izgovorov najde, da more priti pozno ponoči domov.«

MOŠKA VLJUDNOST

Ona: »S štirimi zavoji sopiham pod odprtim dežnikom, ti pa greš poleg mene z rokami v žepu! Ali bi me hotel malo razbremeniti?« — On: »No, pa mi daj dežnik!«

NEPRIJETNO SPOZNANJE

»Izgubil sem vso vero v ženske, zdaj ne zaupam nobeni več!« — »Kako to?« — »Za šalo sem nedavno dal v male oglase ženitno ponudbo in — premisli: Ponudila se je moja nevesta. .«

*

»Neumnost belcev ne pozna ne pokrova ne dna.«
Kipling: Kim.

Veliki Terra-film »Maria Ilona« z Willyjem Birglom in Paulo Wessely

po romanu Oswald Richter-Tersik »Ilona Beck«

Vsebinska

Tiha, skromna žena Maria Ilona je bila radi svojega globokega nagnjenja do kneza Karla Schwarzenberga potegnjena v politiko. Njeno madžarsko pokolenje naj bi služilo političnim namenom kneza Schwarzenberga in tako je zašla Maria Ilona med dva tabora: med Habsburžane in za svobodo borečo se Ogrsko pod Košutovim vodstvom. Ob tem se je strla njena ljubezen... Paula Wessely in Willy Birgel sta glavna predstavljalca v tem filmu. V režiji Geza v. Bolvary se sproščajo velike umetniške sposobnosti tudi pri igralcih, ki prvič nastopajo v tem filmu.

Dunaj 1. 1848. daje temu pretresljivemu filmu svojevrsten okvir.

Razgibano leto 1848! Na Ogrskem so nemiri. Madžari se pod vodstvom »upornika« Lajoša Košuta boré za svojo neodvisnost. Mnogi madžarski oficirji so pobegnili iz armade in se pridružili Košutu. Drugi, ki so še ostali na Dunaju v garnizijah, so zastraženi in z njimi počno kakor z vojaki drugega reda.

Na dvornem plesu v Schönbrunnu je spoznala Maria Ilona von Wolkersdorf kneza Karla Schwarzenberga. Spretni diplomat si je osvojil srce lepe žene, ki je bila prvič v svojem življenju na dvornem plesu. Po triletnem vdovstvu je bil ta doživljaj v njej še močnejši. Bila je žena avstrijskega oficirja in navadila se je misliti avstrijsko; toda kot rojena Madžarka se čuti povezano s svojo domovino. Knezu Schwarzenbergu se je posrečilo zvabiti Ilono, da je prevzela neko politično misijo. Odšla naj bi kot posredovalka h Košutu in tako hkrati koristila Avstriji in svoji domovini.

Njen brat, Imre v. Hontos, je pred kratkim pobegnil v vstaški tabor. Ilona ga je srečala, ko je bila pred Košutom in doživela je čudežno zaupanje v vstaško stvar. Še preden pa je mogla končati svojo misijo in se vrniti na Dunaj s Košutovo pritrditvijo pogojem, je vzbunil vstaški tabor poplah: Knez Windischgrätz je na pohodu! Vojna z Ogrsko se začneja... Kako se je moglo to zgoditi? Tedaj zve Maria Ilona, da je cesar Ferdinand odstopil in mladoletni Franc Jožef je stopil na prestol. Mladi cesar upa rešiti Avstro-Ogrsko in z njo Habsburžane, ko sledi vojskovodskim nasvetom nadvojvodinje Zofije, Windischgrätz in njegove kliče. Madžari so se morali umakniti v Karpate, kjer so hoteli zbrati in preurediti svojo vojsko. Maria Ilona pa v občutju svojega domoljubja sporoči na Dunaj: Ogrska spi, nikjer ni nobene armade...

Upiraje se, je prevzela misijo kneza Schwarzenberga in oklevaje prevzema navodila mož okrog Košuta. Še zmerom vzdržuje svoje poročilo, ko zve od svojega ljubimca, da se je uprl napovedi vojne. Celo pripravljen je objaviti svojo zaroko s knezom, da bi bil vrhovni poveljnik knez Windischgrätz, kot bližnji sorodnik Karla, primoran oditi izpred Budapešte in prisostvovati svečani zaroki na Dunaju. Načrt se je posrečil. S prvo pomladjo je izbruhnil upor, Madžari zasedejo Budapešto in so na pohodu na Dunaj. Zdaj pa tudi Karl ne more imeti več nobenega obzira. Avstrija se mora braniti.

Imre von Hontos je bil ujet, ko je sledil svoji sestri na Dunaj. Schwarzenberg ga hoče rešiti, toda mladi oficir gre ponosno na morišče.

Sporočilo o njegovi smrti doseže Ilono prav v uri, ko je potrjen Schwarzenbergov sum, da je Ilona delovala proti njemu.

Tako se je strla velika ljubezen...

Nova zvočna naprava za ozki, amaterski film ni večja od pisalnega stroja. Pri tem izpolni z enakomernim in čistim zvokom prostor za 400 oseb. Zvočni pas na filmu meri v širino komaj poldrugi milimeter.

*

Prvo evropsko kavarno so odprli leta 1652. v Londonu. Čaj je uvedel v Nemčijo holandski zdravnik Bontekoe, ki je v svojih spisih priporočal — za zdravje: 100 do 200 zdelic čaja na dan...

Pesnik in filozof Vischer si je na malo nenavaden način zamišljal vprašanje ženske mode. Ženske vsakega mesta bi morale skupno sestaviti enoten načrt za obleko in prisiliti svoje šivilje — eventualno s pištolo v roki — da bi krojile samo te načrte.

*

Film pomeni v angleščini kožica, mrežica in opna. Sorodno je nemško Fell. Ta naziv pogosto rabijo romanski narodi za film.

Foto: Terra

Usoda žene med ljubeznijo in politiko, to je vsebina filma »Maria Ilona«, v katerem igra glavno vlogo Paula Wessely.

OŽIVLJENI PROSTOR V DELAVNICI ODRSKEGA SLIKARJA

Razgovor z Robertom Herlthom

Našim pričakovanjem je bilo zadošče-
no, ko smo ugledali načrte spočete v odu-
ševljenju nad ogromnostjo in razkošjem
cesarskega gradu Schönbrunn, ki je to-
rišče novega filma podjetja »Terra« »Ma-
ria Ilona«. Film režira Geza v. Bolvary
in dejanje se v glavnem odigrava v gradu,
ministrstvu in kronski dvorani. In kaj
smo videli? Robert Herlth nas je prese-
netil z načrti, ki so kazali bolj nagnjenje
k osebam, kakor pa k arhitekturi in nje-
gove skice so bolj sorodne študijam ka-
kega slikarja iz srede preteklega stoletja,
kakor pa delu arhitekta.

Robert Herlth je opazil naše začudenje
in se samo smejal. To je mož srednje
postave, skoro majhen in njegov opravek
je, da ustvarja v samotni in tišini, kljub
vsemu glasnemu in nervoznemu filmskemu
obratu.

»Trije različni miljeji«, nam pripovedu-
je Herlth, »so morali biti opazni v filmu:

Schönbrunn cesarja Ferdinanda z jasnimi
baročnim stilom mojstra Fischerja von
Erlach, potem zunanje ministrstvo z
osnovnima potezama strogosti in veličja
— kot prednostnimi lastnostmi kneza
Schwarzenberga, katerega igra Birgel. In
— končno biedermajerstvo, kakršnega je
morda ohranil v svojih slikah Waldmül-
ler in ki pristoja Mariji Iloni in s tem
Pauli Wessely. To biedermajerstvo je
nekoliko drugačno, kakor smo ga poznali
v Berlinu. Ni tako strog ta biedermajer-
ski slog in ne tako prozajičen. Tako smo
morali izdelati marsikak kos pohištva, ker
ga tu enostavno nismo mogli dobiti. Te tri
miljeje smo morali ustvariti. Pokrajinske
podobe in vojni dogodki so pa že sami na
sebi dovolj slikoviti«.

Na vprašanje, zakaj se predstavljalci
in tehnično osebje ni enostavno odpelja-
lo v Schönbrunn in tam snemalo, s če-
mer bi film zadobil še večjo dokumenta-
rično vrednost, nam je Herlth odgovoril:
»Poskusili smo najprej s snemanjem v
Schönbrunnu, pa smo se vrnili s slabimi
skušnjami. Ob vsem spoštovanju do do-

Lepa igralka: Marte Harell je zdaj prestopila z gledališkega odra v filmski atelje. Zdaj igra eno glavnih vlog v filmu »Operni ples«. Njen partner je Paul Hörbiger.

kumentaričnosti mora odrski slikar kakor tudi režiser zmerom misliti, da je filmu glavno dejanje. Prostor za filmanje mora nuditi možnost za izbiro kontrastov. Film mora živeti, in milje ne sme biti zgolj okvir, temveč važno pomagalo. Pri svojih načrtih sem izhajal iz oblikovnosti. Odločilno je zame, katera oseba bo v filmu stopila v prostor in kaj bo tam počela. Ne postavljam figur v prej izmišljeni prostor, temveč ga šele gradim okrog postav.

Robert Herlth nam je potem pripovedoval o svojih vzornikih, kakor sta bila Veronese in Tintoretto in o Moritzu Schwindu, ki bi po njegovem mnenju postal zelo dober odrski slikar, ker je znal tako kot velika vzornika, mojstrsko prilagoditi prostor v razmerje z osebo.

Že pri načrtu kakega prostora je treba misliti na svetlobo, ki pada skozi okna in na sence v dolbini vrat. Kdor dela le po obrisih režiserja, postavlja zgolj dekoracije, ki pa — najsi bi bile še tako grandiozne, nikoli ne morejo dati povezanosti človeka s prostorom.

Velika grajska dvorana, v kateri je Maria Ilona prvič srečala moža, ki je postal njena usoda, je bila zgrajena po pomočnikih Roberta Herltha v kratkem času dvanajstih dni.

»Najbrž so svojčas v Schönbrunnu zato rabili dvanajst mesecev,« pravi Herlth »Toda tudi mi smo morali napraviti nekaj stvari, ki so nam vzele ogromno časa in še smo morali dodeljeni ateljejski prostor pametno izkoriščati.«

Robert Herlth pogleda na uro. Kličejo ga v atelje. Stopimo z njim v njegovo delavnico, kjer so vse mize pokrite s skicami in načrti, potem v dvorano, kjer je režiser pravkar razpravljal s Paulo Wessely in Paulom Hörbigerjem, predstavljalcem starega, malo zmešanega cesarja Ferdinanda — o nekem prizoru v filmu. Herlth so rabili, da bi se posvetoval z režiserjem, kako naj bi osebe stale v prostoru, kajti film je kakor slika, vsaj bil naj bi; a slika postane prava kompozicija šele potem, če se domisleki odrskega slikarja, režiserja in izraz predstavljalcev združijo v eno.

Foto Terra

Dva prijatelja, povezana po skupnem poklicu in skupni nevarnosti postaneta radi neke žene nasprotnika. René Deltgen in Hans Söhnker igrata važni vlogi v Terra filmu »Požar na oceanu«.

DVORNI POKLON POD 16 FUNTI SVILE

Kako se je oblačila avstrijska vojvodinja v letu 1848.? Koliko parov rokavic je morala imeti ogrska grofica, ki je bila tačas pripuščena v družbo dvora? Kakšni so bili takrat modni predpisi?

Na ta vprašanja bi težavno odgovorili. Toda kdor hoče biti modni svetovalec pri filmu, mora imeti vse te stvari v mezincu in še sto in sto drugih zraven. Če ga zadene naloga skrbeti za opremo v filmu, ki se odigrava okrog l. 1250. v Strassbourgu, mora prav tako zanesljivo vedeti o vsem, kakor se mora opremiti film iz l. 1820. o američanskih naseljencih. S takim znanjem nas dvojno preseneča žena: Eleanor Behm-Techov, ki je sodelovala že pri mnogih filmih in ji je bila poverjena tudi moda v filmu »Maria Ilona« in prav v tem filmu ni bila njena naloga lahka. Dejanje se odigrava v letu 1848. v bližini avstrijskega dvora, ki je imel od vseh najstrožjo in najtršo etiketo. Sicer je bila takrat španska srednjeveška etiketa že v zatonu in se je malo približevala lažji francoski, toda gora predsodkov je bila še zmerom dovolj visoka za vsakogar, ki se je hotel približati dvoru. Posebno za ženske je bilo silno težavno.

Tkanina oblek je bila takrat težka, mnogokrat so uporabljali taft in žamet za dvorne obleke in marsikateri težki dvorni poklon je oteževala še 16 funtov težka obleka, sešita točno po dvornih navodilih. Plesne obleke so bile lažje, bile so kakor oblak tenčice iz svile in tila. Z rokavicami je bila stvar že drugačna. Za vsako priložnost je bil predpisan drug par rokavic. Za Paulo Wessely je bilo treba v filmu »Maria Ilona« natančno 14 parov rokavic! Sto in sto skic je bilo pregledanih, preden so mogli skrojiti potrebne obleke. S tem pa še ni bilo vse storjeno; če so toalete v vsem odgovarjale modi l. 1848., jih je bilo naknadno vendar še preurediti osebemu izrazu vsakega predstavljalca.

Gospa Eleanor Behm-Techov je dobro rešila svojo nalogo v filmu »Maria Ilona«, to ji je režiser Geza v. Bolvary med skupnim delovanjem vselej rad potrjeval. Kdo bi mislil, da je ta strokovnjakinja v svojem kostumskem delu postala enostranska in profesorska, a to ni prav nič res. V najintenzivnejšem modnem delu izza starih dni, izumlja vendar zmerom nove, moderne toalete, piše veliko in dosti čita in zmerom se neizrečeno razveseli kakšne nove naloge.

Za zaljubljeno oko so lahko celo kože na obrazu smehljaj.

(Japonski pregovor.)

Foto Quick/Terra

Winnie Markus, mnogo obetajoča mlada igralka igra glavno žensko vlogo v Terra filmu »Požar na oceanu«.

V NEMCIJI OSTANE KLJUB VOJNI FILMSKA PRODUKCIJA NEZMANJSANA

Strokovno časopisje objavlja vest, da je nemška filmska produkcija, ki je do 40% morala računati z inozemstvom, zdaj postala popolnoma neodvisna. Na povečanem ozemlju, nastalem s priklopitvijo Sudetov, Avstrije, Češke in Poljske, je preračunana popolna amortizacija vseh filmov. Ufino poslovno poročilo utemeljuje to vest z zboljšanjem gospodarskih razmer in preureditvijo trga. Obisk kinov se je zelo povečal. Izza leta 1933 je poskočilo število obiskovalcev od 27 do 47 milijonov. Filmska produkcija je v preteklem letu dosegla sledeča števila: 30 velikih filmov, 6 tujejezičnih filmov, 15 krajših filmov, 28 kulturnih filmov, 32 tujejezičnih kulturnih filmov, 156 zvočnih tednikov, 125 industrijskih in gospodarskih filmov. Dalje pravi poročilo, da izbruh vojne ni v ničemer zavrl delovanja družbe. Filmska produkcija ostane nezmanjšana. Obisk kinogledališč je v prvih tednih vojne silno padel, zdaj pa polagoma spet narašča in skoraj dosega številke iz prejšnjega leta. Kolikor je možno presoditi, je to poročilo točno, le filmska produkcija obsega veliko število filmov za vojaštvo.

Ples v operi ali Operni ples?

KAKO SE BO FILM IMENOVAL PRI NAS, ŠE NI ZNANO

Nekaj o dejanju filma in predstavljalcih

Georg Dannhauser, pivovarnar in rejec dirkalnih konj, zelo premožen, življenja željan in zmerom pripravljen na malo zgodbico z nežnim spolom. Pravi Dunajčan s konca preteklega stoletja. Njegova soproga Elizabeta, lepa in elegantna dama se ni vajena odrekati radostim življenja. Njene skrbi so: naj-novejši modeli toalet in klobukov, nove vrste parfema in skoki čez ojnice, ki jih tvega njen dragi mož. Po njenem mnenju sta dve vrsti zakoncev: Taki, ki se puste zalotiti in taki, ki se ne puste zalotiti. Svojega moža prišteva v drugo skupino.

Paul Hollinger, tekstilni industrijalec, poštenjak radi pomanjkanja priložnosti, je precej omejen v svojem pogledu na svet, na vseh koncih se mu pozna provinca. Njegova žena ga ljubi in to ji zelo pristaja. Preden je postala gospa Hollinger, je ljubila Williija Stelzerja. Tekst filma ga popisuje takole: Mlad, zelo simpatičen, in vse ga na prvi pogled spoznava za umetnika, Stelzer je komponist pesmi in valčkov.

Franzl Schneider je srečen pevec njegovih pesmi in njegov prijatelj. Zelo prijeten je in obdarjen z neko dobro nesočo stvarjo, kakor je prav za pevca sentimentalnih pesmi.

Foto: Terra

Zaljubljeni osebni sluga in sobarica, dve bombni vlogi za Thea Lingena in Fito Renkhoff v velikem Terrinem filmu »Operni ples«. V nadaljnjih vlogah so še Heli Finkenzeller, Marte Harell, Paul Hörbiger, Will Dohm, Hans Moser in Luise Stranziger.

Terra

»Pojdiva v chambre séparée« se imenuje priljubljena pesem iz Heubergerjeve operete »Operni ples«, ki ga je zdaj Terra filmala v režiji Geza v. Bolvary. Hermann Brix, mladi nadarjeni igralec, poje Heli Finkenzeller ljubeznivo valčkovo pesem.

Eduard v. Lamberg je tipičen staroavstrijski veleposestnik iz okolice Graza, nekoliko zvedav, vendar mu njegov monokel povzroča, da spozna skoro vsako situacijo šele z znatno zakasnitvijo. Njegova žena je Hermína. V glavnem jo zaposlujejo predavanja možu, kaj sme in kaj ne sme. Gospodična Hanni je sobarica pri Dannhauserju, zaljubljena v svojega gospodarja in v Stelzerja in njegove melodije. Oblegovana je od Filipa, sluge pri Dannhauserju in ta fant je tako brihten, da sliši travo rasti.

Anton Haček je natakár za separeje, žrtev svojega poklica, ki je za dobro napitnino pripravljen tvegati vse.

Gospodična Mitzi je baletka, zmerom dovzetna za nežnosti, posebno za one od zakonskih mož. Z eno besedo: pisan metuljček v sivi vsakdanjosti. Razen tega bi bilo treba še imenovati kuharico Marijo, nekega grofa Felsenegga, neko kneginjo Heidenstein in Dr. Hieblingerja. Ti se pojavijo kasneje v razpletu dogodkov.

Ta operni ples je tisočkratna izkušnja. Kdor se pokaže na njem, je obsojen v smrtni greh. Tako se zgodi, da se Dannhauser vdaja češčanju Venere. Hollingerica odloži oklep svoje nedostopnosti in Hanni zaupa svojemu slabemu srcu več kot je treba, tako da je nazadnje zapleten v pustolovščino tudi Lamberg, prav ta, kateremu nihče tega ne bi prisojal. Vsi so na koncu v velikih srečnih in manj srečnih prizadevanjih, da bi uredili svoja občutja.

Vsako leto enkrat je Operni ples. In enkrat ni nobenkrat — to pa velja le za nazaj. Prekrasne slike in melodije valčka nam bodo v tem filmu veliko doživetje.

Ana Sten

Ruska filmska zvezda

Filmski producent Samuel Goldwyn je neko nedeljo čital »New York Times«, ki so priobčile sliko Ane Sten, prve ruske filmske zvezde. Drugi dan so njegovi odposlanci odpotovali v Evropo, da poiščejo novo damico. Njih poročilo je potrdilo prvi vtisk velikega impresarija, Goldwyn je kabloval: »Pogodite se z njo.« Odposlanci pa: »Niti besedice ne ume po angleško.« Kabel je takoj velel: »Vseeno. Jo bomo že navadili.« In Ana Sten je podpisala pogodbo, po kateri ji je zagotovljenih 1500 dolarjev na teden.

»Blaznost!« poreko umirjeni in umerjeni ljudje. Na prvi občutek toliko tvegati! Ali Goldwyn je bil prepričan, da je zadel umetnico, ki utegne zrevolucionirati filmsko umetnost. Ana se je predstavila Samuelu, ki si je pričel beliti glavo zaradi scenarija. Medtem pa ji je plačeval po 1500 dolarjev na teden, da se navadi angleščine.

✱

L. 1910. je v Kievu švedska žena povila hčerko ukrajinskemu možu. Mati ni bila nič kaj zadovoljna deklince, ker jo je mikal gledališki poklic; batjuška, pristen bohem, je bil pa navdušen ob zibki.

Na vojnih posledicah je očka umrl leta 1922. Časi so bili hudi, prekucija je divjala. Vdova z dvanajstletno podraslico je bila v silni stiski. Po malem so vsi predmeti odromali iz hiše v zastavljalnico. Ko je vse pošlo, so poslali mladenko na kmete za dekle. Redila je sebe in mater. Pa še tega dela je zmanjkalo. Draginja je tako razsajala, da je mesto 500.000 duš hiralo od glada in hlada. Volkovi so prihajali blizu in tulili ob predmestjih. V samih capah in cunjah je Anica koledovala, moledovala po hišah, da bi dobila kak grizljaj. Tako je prebila strahotna leta.

Po malem se je ustalil vsaj navidezen red. Ena prvih skrbi za vlado je bila ta, da bi dala ljudstvu zabave. Državno gledališče se je otvorilo v Kievu. Po temnem nagonu se je Ana ponudila za gojenko. Po sreči je naletela na veleumnega, darovitega Stanislavskega. Dal ji je vlogo v drami Gerharta Hauptmanna in po njegovem priporočilu je bila sprejeta v sovjetsko akademijo za kino. Petnajstletno dekle je našlo svoj poklic in sreča zanjo, da je prekucijska vlada toliko pazila na novo filmsko umetnost, mogočno propagandno sredstvo. Vsakdo ve, poudarja Edwin Hill v New Movie Magazine-u, dokakšne popolnosti se je čez noč povzpela nova umetnost v sovjetski Rusiji.

Tri leta je Ana igrala pred objektivom ali pa na odru. Vodil jo je odličен uprizoritelj, Južikov, čigar »Vihar nad Azijo«

Foto: Terra

Dražestna Heli Finkenzeller igra glavno vlogo v filmu »Operni ples«. Njena partnerja sta Paul Hörbiger in Will Dohm.

je razodeval čudovite sposobnosti. V gledališču je izkoriščala nasvete Stanislavskega. V Moskvi je z njim igrala Pirandella, Maeterlincka, Ibsena. Se rajši pa je nastopala v kinu. Sredi zime jo je »Sovkino« poslal na Krim: prezebala je, a vztrajala. Saj je bila zmlada navajena trdega življenja! Vrnivši se v Moskvo, je sodelovala pri raznih filmih in razvijala svojo osebnost.

Zaljubila se je v mladega ravnatelja nekega kina in ga vzela. Po enem letu sta se ločila. Za jarem svetega zakona ni bila Ana Sten nič kaj pripravna.

Velik dan je napočil zanjo, ko jo je Feodor Ozep izbral za film »Rumena karta«, ki je zaslovel po vsem svetu.

Skoraj nato jo srečamo v Berlinu. Naglo se je naučila nemščine za zvočni film v tem jeziku. Čudovito hitro se je vžive-la toliko v francoščino, da je mogla nastopiti za isti film v Molièreovi govoriti. Z dovoljenjem sovjetske vlade se je zadala pri družbi Ufa. Poslej sta ji drugovala Kortner in Jannings. Občinstvo jo je hvailo v »Nevihti«, v »Bratih Karamazovih«.

La Jana

Tobis

Romantičen dogodek jo je vrgel v ob-
jem novemu ljubimcu, precej starejšemu
od nje: to je vdovec, ki je imel 13 letno
hčer, jurist in arhitekt, dr. Evgen Fran-
ke. Roman se je končal s poroko, ki še
velja.

Ob tej priliki je Samuel Goldwyn vi-
del njeno podobo, torej pred dvema le-
toma. Ko se je bodoča zvezda izkrcala v
New Yorku, jo je obsul roj novinarjev z
običajnim vprašanjem: »Kaj mislite o
Ameriki?« — »I love it« (rada jo imam),
je odgovorila — toliko angleščine se je
bila spotoma naučila.

Dve leti pridnega dela, pa se je ko-
renito preobrazila ta prirodna hči. —
Vsa njena pojava in postava je tipično
slovanska. Vse njene poteze, še celo ne-
simetrični zobki, ustvarjajo celoto neopre-
deljive, mogočne miline. Pri njej je vse
naravno, umetničenje ji je tuje. Nekak-
šno plemstvo ji daje ta podrobnost: dol-
ge, oblikovane noge z nežnimi gležnji.
Nos je noseč, malce zavihan.

Ana Sten je štela 22 pomladi, ko je
stopila v Hollywood. Dotlej je doživela
že celo vrsto dram in dogodivščin. Taka
je bila ženska, za katero naj bi bil Sa-

muel Goldwyn potrošil 300.000 dolarjev,
preden bi dobil iz nje za pet par dobička.
Njen mož, dr. Franke, jo spremlja, toda
se drži obzirno ob strani. Pameten možak,
razumen svetovalc v pravnih in gmotnih
zadevah. Človek čuti, da ima Ana Sten
v njem zanesljivega zaščitnika.

V Hollywoodu niso radi videli njenega
prihoda. Ustalcenci kažejo novincem več
radovednosti nego blagohotnosti, to je člo-
veško. Niti Sten niti Goldwyn nista kle-
petava. Potekali so tedni, potekali meseci,
pa se ni še nič javilo na obzorju. Toda
za zastorom so pridno delali, to pa po
Zolajevi »Nani«. Neki dan je bila polovica
filma dovršena, kar je Goldwyna stalo že
250.000 dolarjev. Po večkratni preskušnji
pa je podjetnik izrekel: »Dobro je, ven-
dar ne še zadosti. Začnimo skrajaj!« In
uničili so vse trakove.

Na novo so razdelili vloge, vzeli dru-
gega režiserja, predruščili ogródje. Ana
Sten se je lotila nove verzije. Sam Gold-
wyn je plačeval, ne da bi trenil: vedel
je, kaj dela. Ko je bilo končano, se je
njegov nasmešek razbohotil: zdaj je bila
stvar v redu!

Ana govori danes brezhibno angleški,
čita mnogo, zlasti ji ugajata O. Wilde

Iz filma »Zvezda iz Ria«

Sila sugestije

Profil igralca Willyja Birgla — Obisk v ateljeju

Redko je, da bi mogel igralec analizirati svojo vlogo tako kot to dela Willy Birgel.

V odmoru med snemanjem je govoril Willy Birgel o svoji novi nalogi, ki mu jo zadaja Terra-film »Maria Ilona«. Usodepoln doživljaj nekega moža. Boj med dolžnostjo in ljubeznijo. To je vloga, ki je velikega predstavljaleca popolnoma povezala.

Willy Birgel igra v takratni Avstriji naslednika kneza Metternicha. Doživi kratak sen o ljubezni in sreči z lepo mlado ženo, od katere pa mora zapustiti, ker tako zahteva politični položaj. In v ti vlogi nas Willy Birgel znova preseneti z oblikovanjem človeškega značaja. Z lastno mu ostrostjo in s popolnim opuščanjem cenjenih efektov podaja z najskromnejšimi sredstvi in obvladujočo mimiko človeka v vsi življenjski resničnosti. To je tajnost sugestivne umetnosti tega igralca.

V malo letih je igral najrazličnejše vloge in prav nič ni izgubil na svoji ustvarjalni moči. Zmerom ostaja njegovim igri nepozabni vtis, ki ostaja neodvisen od zunanjih sredstev, temveč učinkuje s svojo notranjo prepričevalnostjo.

in O. Henry. Tudi v družini govori angleščino. Korenito pozna vsega Shakespeare-a: brala ga je že prej v ruščini, nemščini, francoščini, zdaj ga pa v izvirniku. Čudna reč: najrajši bi ga igrala v ruščini!

Skoro slednji dan gre v kino. Posebno so ji pri srcu Lionel Barrymore, Paul Muni, Eddie Cantor, Mac West. Od doma hodi malo in se ne družijo kdo ve koliko s posebnim svetom v Hollywoodu. Zanimajo se za spiritizem, a nima nič prenapetega na sebi. Zasledila je madžarsko gostilno, kamor zahajajo pred vsem godbeniki in kjer kuhajo po njenem okusu. Stanuje tik morja, kamor se hodi redno kopat. Hrani zbirko punčk, na katere je jako ponosna.

Taka je Ana Sten, otrok kievskih nižin, zvezda, ki je posijala na kinematografskem nebu in tudi naglo zatonila.

Tr. G.)

Nemško časopisje poroča, da so bili preteklo leto filmski ateljeji v Pragi v polnem obratu. Izdelanih je bilo 36 čeških filmov. Če bi to držalo, bi potemtakem češka filmska produkcija kljub zmanjšanemu področju dosegla doslej najboljšo leto 1937.

V filmu »When tomorrow comes«, kakor se glasi ameriški naslov filma s Charlesom Boyerjem in Ireno Dunne, igra glavno vlogo spet ljubezen. Charles Boyer je poročen in ima mlado, čudežno lepo ženo, ki je ljubosumna in boleha na živcih. Ta film bo napet do zadnjega prizora.

Manuskript za film »Sužnji zlata« je napisal letalec Hans Bertram, ki je pred nekaj leti preletel avstralske pustinje in moral daleč od ljudi zasilno pristati. Vsebinsko filma je črpal iz svojih doživljajev, ko je iz pustinje potoval k civiliziranim krajem. Ljudje so ga smatrali že za izgubljenega, ko se je nenadoma spet pojavil v Melbournu. — Glavno žensko vlogo igra Kirsten Heiberg, moško Viktor Staal.

*

V Ameriki so spet v modi cowbojski filmi; tekste zanje pišejo najboljši avtorji in v njih nastopajo največji zvezdniki. Tako javlja strokovno časopisje, da so v Hollywoodu posneli film »Teksas« z Marleno Dietrich. In še nekaj preseneča; ti novi filmi izhajajo v nadaljevanjih, kakor je bil dokaj pogost običaj v dobi nemega filma.

E. G. BRAD

BEG Z MILIJONI

ROMAN

(5. nadaljevanje.)

Tako so leteli po brezmejnem ozračju — med nebom in zemljo, više in više k soncu, v brezkončno svobodo...

Jack je sedel brez besed za Polly. V oglušujočem grmenju motorja in silnem navalu zraka mu tudi ni bilo možno govoriti. Imel je dovolj opraviti sam s seboj v blazno urnem letu, ki ga je užival prvič. Toda omotice ni čutil. Le zobe je stiskal in napeto čakal — čakal... Toda kaj čaka, mu je bilo nejasno, nezavedno.

In še enkrat je zajeknil Ralf, nato pa nekaj premenil na vzvodu stroja, in letalo je začelo padati in pluti dalje v šir... Za hipe je izginilo letalo v oblachni plasti — Polly, Bell in Ralf so se izpremenili v prikazni — a spet je padalo v svetel nič ter se nevzdrižno potapljalo niže in niže... Spet so se videle proge razne barve... svet spodaj je postal vrteče se kolo... že se je pojavila igrača otroškega stavbenika... majhne hiše in stolpi, ki pa so čudovito hitro rasle in se širile... zasvetilo se je orjaško zrcalo...

Vzduh je postajal toplejši in gostejši... grom stroja se je povečal in je odmeval od nekih... mesto Chicago je začelo izginjati za obzorjem... polja in travniki so zopet drseli nekam dalje... srce motorja je začelo bušiti... propeler se je vrtil umerjeneje, še počasneje... končno se je vrtil le še leno in letalo je v širokem krogu, vedno neznatno padajoče, zletelo na zemljo skoraj na istem prostoru, odkoder se je dvignilo.

Polly je skočila prva na tla, butila parkrat z nogami po zemlji, kakor bi se hotela prepričati, če je še mirna in zanesljiva, pa vzdihnila iz globine pljuč razkošje izražajoč »Ah!«

»Ni li bilo krasno, mister Jack?« je potem vprašala. In ne da bi čakala odgovora, je dostavila: »O. Ralf je letalec umetnik!«

»Čudovito!« je pritrdil Jack. »In kar je pri vsem najčudovitejše: človeku se zdi med letenjem vse popolnoma naravno... Vrag ti vedi, če nismo tudi ljudje nekdaj letali, a smo tekom tisočletij peruti prav tako izgubili, kakor smo baje šele nedavno prav po neumnem zapravili svoj opičji rep!«

Ralf se je na glas zasmeljal in Polly je vriskaje zaploskala:

»Mister Jack, vi ste original! To mi je na vas še prav posebno všeč.«

Jack se je globoko poklonil in dejal tudi smehljaje: »Lepa hvala, miss!«

Medtem je že pritekel mehanik ter odpeljal letalo pod streho.

Polly, Jack in Ralf pa so stopali — z majhno vrtoglavo v očeh in nogah — k izhodišču letališča. Za lesenim širokim portalom je stal ob vrtnarjevem paviljonu lesketajoč rdeč športni avtomobil. Sedli so vanj ter se odpeljali v mesto. Polly je sama vodila voz.

Kmalu so bili sredi mesta, kjer je Ralf izstopil, češ da ima opraviti v klubu, a jedva par minut nato se je ustavil avtomobil pred Heganovo trgovsko hišo. Služabnik je zapeljal voz na dvorišče, Polly in Jack pa sta odšla k »stričku«.

Mogočno pročelje Heganove hiše je bilo videti, kakor iz samega stekla in železnih okvirjev. Vzor najmodernejše ameriške tehnike. Hiša je obsegala pravo blodišče hodnikov, stopnic, dvoran in sob, a se je skladala v svojem bistvu iz ogrodja železnih traverz, somernega in skoraj povsem enakega v vseh šestnajstarih nadstropjih. Tudi stene so bile iz včlenjenih traverz in le zelo ozkih prog granitnih plošč, puščajočih čim največ prostora celim vrstam oken, ki so prepuščala kolikor mogoče največ možno dnevne luči v notranjost. Problem, kako izrabiti vse prostore čim najpraktičneje, dobiti prostora in svetlobe za čim največ ljudi, omogočiti med posameznimi oddelki in nadstropji čim lažji in čim hitrejši stik ter poskrbeti, da je mogoče v takem čebelnjaku delati brez motenj, ta problem je bil tu sijajno rešen s Heganovo palačo iz železa, granita in stekla. Celo ravna streha vrh 16. nadstropja je bila izkoriščena za vrt, poln palm, lovorjev in cvetlic, ter kot telovadnica in igrišče za Heganovo uradništvo.

V pritličju sta vstopila skozi vrtljive duri v sprejemno dvorano, z marmornatimi stenami in številnimi sedeži. Ob stenah so stali pisalni pulti, sredina

Terra

Dva dobra prijatelja igrata Winnie Markus in René Deltgen v Terrinem filmu »Požar na oceanu«, ki ga je insceniral Günther Rittau. V njem se odmotava nekaj dramatičnih konfliktov, ki dajejo temu senzaciji in usod polnem filmu pravo napetost.

dvorane pa je bila popolnoma prazna ter je služila le kot prehod k liftom in durim, označenimi s številkami.

V dvorani je bilo mnogo agentov, trgovcev, bančnih uradnikov, kupcev in prodajalcev in posredovalcev, slišati je bilo le pridušeno mrmranje in šepetanje ter tiho drsanje podplatov po mehkem linoleju.

Polly, še vsa zasopla po nagli vožnji, je namerila korake k najbližjemu liftu, služabnik v temni livreji s srebrnimi gumbi ni genil niti z obrvmi, ko je odpiral mrežne dverce, kletka je švignila navzgor ter se ustavila v četrtem nadstropju, kjer je imel Hegan svoje uradne prostore. Polly in Jack sta stopala še po brezkončnih pisarnah, preden sta dospela do stričkovega svetišča; uradniki so sklanjali glave nad knjigami ter pisali mirno dalje, ne da bi se ozrli, ko je šla mimo šefova nečakinja. V ti hiši je bil čas denar, zato ga ni smel nihče tratiti s pozdravljanjem.

Se tri stopnice, prevlečene s suknom, in obstala sta pred preprostimi durmi brez tablice, brez napisa, — za katerimi je bil mož, ki edini je imel pravico in moč ukazovati v ti ogromni hiši.

A ko je vstopila Polly, je ta mož takoj odslovil svojega tajnika, ki mu je pravkar narekoval važno pismo, pristopil k nji, ji stisnil roko in jo poljubil na čelo.

»Kako je bilo?« je vprašal.

»Ah, nepopisno!« je pripovedovala Polly. »Ralf je vriskal kakor Indijanec!«

»In kako je bil vam vseh ta prvi polet pod svobodno sonce?«

DEANA DURBIN
pevka z očarljivim glasom

Še preden je mogel Jack odgovoriti, se je zasmejala Polly:

»Znamenito se je držal! Ampak nazadnje mu je bilo žal, da je izgubil perutnice svojih prapradedov!« In že je odhitela v sosednjo sobo, da se »kar hitro preobleče« v promenadno toaleto...

Hegan si je zapalil novo smodko in postavil pred Jacka skrinjico havank na pisalno mizo.

Nekaj časa sta sedela in molče kadila. Hegan je upiral svoj pogled za odišlo Polly in se blago smehljalo. Visoki, silni mož je postal vselej nekako majhen in mehak, kadar je bil v družbi svoje nečakinje. Vidno je zelo visel na nji ter jo resnično globoko ljubil.

»Ko sem letel prvič pod oblaki in sem gledal mistra Connorja,« je začel Jack — »prej, ko sem švigal skozi Chicago ter zrl Polly ob krmilu... in zdajle zopet, ko sem stopal po vaši hiši ter vidim vas, se mi zdi, da je vam Amerikancem vse silno lahko, četudi je na videz prav nemožno, zagonetno komplicirano in blazno smelo. Večkrat sem že premišljal o tem ter iskal vira te vaše čudne sposobnosti. In zdi se mi, da sem ga našel v vaši prav posebni krvi. Ves vaš uspeh je le posledica vašega temperamenta in nič drugega.«

»Mogoče kri, temperament,« je pritrdil Hegan, se globoko naslonil v klubovskem naslanjaču, da je napol ležal, vzkrižal noge, jih položil skoraj vodoravno na bližnji vrtljivi stol ter žvečil smotko, ki je tudi med govorjenjem ni odložil iz ust, »mogoče pa tudi naša stoletna preteklost, vzgoja... Vse misli naših pradedov in dedov so bile koncentrirane vedno le na uspeh... v boju proti elementom, naravi, divjim ljudstvom... v tekmi med seboj in tujim svetom se je v Amerikancu razvil le en talent, omejen, nekam suhoparen, a zmagovit... Živci! — Toda moja kri je mešana z laško, tudi francosko... zato pa imam, žal, poleg ameriških in evropskih vrlin tudi nekaj nerodnosti, ki sem jih podedoval po svojih veselih prababica!«

Zamahnil je z levico, se grenko namrdnil in se prisiljeno zasmeljal.

Jack se je zagledal v steno, na kateri so viseli v širokih okvirjih velikanski zemljevidi. Bile so to uprav čudovite mape vseh delov sveta, mojstrska dela stroke; na njih je bilo videti mnogo raznobojnih linij, črt in pik, da ni bila na njih pozabljena očitno niti najmanjša podrobnost. Zlasti pa je zbujala Jackovo pozornost množica modrih in rdečih praporčkov, ki so — ponekod posamič, drugod v parih in tudi v celih šopkih — štrleli iz platnenih pol.

Hegan je opazil Jackovo zanimanje ter je naglo vstal.

»Naš trgovski zemljepis,« je dejal, »kažoč na mape, kakor sem si ga naredil sam.«

Začel mu je razlagati, kaj pomenijo rdeči in modri praporčki, črte in pike: filijalke, agenture, pisarne zaupnikov, — najgostejše po Severni Ameriki, najredkejše po Aziji in po Avstraliji. Rdeči praporčki so kazali angažmane izključno Heganove banke, modri pa podjetja zveze chikaških bank, med njimi tudi Heganove. Pike raznih barv so pripovedovale, kje so in kakšna so podjetja, tovarne, rudokopi, premogovniki, gozdovi, parobrodi ali kakšni drugi obrtni zavodi. Črte so izražale železniške, vodne, brzojavne in telefonske zveze.

Hegan je razlagal v velikih obrisih, a jasno, pregledno in tudi priprosto, da se je zdelo vse njegovo ogromno razcepljeno in na vse dele sveta razvejano bančno delovanje čisto primitivno in vsakomur razumljivo.

»Popolnoma prav ste primerjali prej aeroplan in avtomobil z mojim podjetjem,« je končal. »Povsod je celo najmanjši detajl bistveno važen, in če odneha le en sam, še toli majhen vijak, pride vse v nered. Toda pri vseh je vendar motor oživljajoča duša, ki daje ustroju vzmah, silo, vztrajnost. Popusti li motor samo za hip, pa je katastrofa gotova. Povsod treba torej krmilarja z jeklenimi živci, še boljše pa — brez njih.«

Otrnil je pepel smotke, vrgel šop dopisov, ki jih je prinesel v sobo livriran sluga, na pisalno mizo ter sedel zopet v svoj ogromni naslonjač.

»Tak motor je bil moj ded, moj oče in moram biti tudi jaz,« je dejal Hegan po kratkem molku. »A vi, mister Bill... oprostite, tri tedne vas že poznam, a še mi niste povedali, kaj je pravzaprav vaš poklic.«

Jack je nehote zardel in povetil glavo.

Resnično, Hegan ga je v prekipevajoči hvaležnosti sprejel pod svojo sijajno streho, ga opremil z obleko in perilom, mu dajal na razpolago denarja, kolikor bi ga le hotel, saj je bil prepričan, da je Jack ob katastrofi in reševanju Polly izgubil ves svoj imetek... tri tedne že je užival milijonarjevo gostoljubnost in prijaznost Polly, ki mu je razkazala vse gigantsko mesto, a tudi vse svoje moderne športne igrače, a še se ni mogel zaupati njemu, niti nji...

Sram ga je bilo sebe, očital si je, se mučil in obsojal, a končno se je izgovarjal, da je vendar najboljšje molčati in neke noči brez slovesa — izginiti... Naj li pove, da ni nič, nima ničesar, da ne ve, ne kam, ne kaj bi, da je napravil križ preko svoje preteklosti in bodočnosti ter da je že dospel do svoje poslednje postaje — do samomorilskega sklepa?

Naj li prizna, da ne vzdrži nikjer, da še danes — dasi ima že svojih sedemindvajset let — še ne ve, kaj je pravzaprav njegov poklic, da je brez referenc in priporočil in da ga prav za prav ne marajo sprejeti nikjer? —

Naj li pripoveduje svojo borbo poslednjih mesecev za najponižnejšo, dostojno ga preživljajočo službico? — Da ga niso hoteli nikjer sprejeti in da je stal že na brooklynskem mostu, stiskajoč v pesti mrzli browning? — In naj le pove Amerikancu, kakšna evropsko romantična, zelenega študenta vredna sentimentalna kaprica ga je privedla semkaj v Chicago? —

Osmešil bi se, onemogočil, pahnil samega sebe preko praga iz te ljubeznive hiše! — Kakor nesrečnež, ki se potaplja, je segal s hrepenečo roko in obupnimi očmi po zadnjih bilkah in poslednjih žarkih sreče in lepote, predno se pogrezne za večno v brezdanje temo! —

Kakor obsojenec na smrt je vsako noč na novo izprosil sam pri sebi odloga še za štiriindvajset ur. A zakaj? — Čemu? Da sliši še enkrat... še enkrat Polly mehki, kakor baržun hladni, nizki glas — da vidi še poslednjič njene velike, kakor vijolice modre oči! — O Bog, čemu še to novo muko na grmado obupnih bridkosti! —

A zdaj ga je Hegan vprašal naravnost: kdo si? — kaj delaš? — kam gre tvoja pot? —

Nehote je zardel, povetil glavo, a hipoma pobledel kakor platno: tu je tvoj konec — zdajle izletiš iz raja v grob!

In stisnil je zobe, stresnil glavo ter se odločil: Če mora biti, pa bodi torej!

»O, to je zanimiva storija!« je začel. »Presenečeni boste...«

Duri iz stranske sobe pa so se odprle, in pritekla je Polly v promenadni obleki, razkošna, kakor bi skočila iz stare pravljice.

»O ne!« je dejala in se smejala, »storij pa že ne boste pripovedovali tukaj! Striček ne utegne... storijo prihranimo za zvečer... v hotelu »Savoy« svira godba in krasno se bo ondi poslušalo! — A tudi nama se že zelo mudi v Lincolnov park. Zato pojdiva, mister kavalir, pojdiva!«

In že je objela in poljubila strička ter odletela.

»Do večera torej!« je dejal Hegan in — Jack je kakor v sanjah hitel za njo, ki mu je pravkar rešila že drugič življenje...

V. Vagabund.

Lincolnov park je eden največjih, najkrasnejših ne le v Zedinjenih državah, nego na vsem svetu. Leži ob Michiganskem jezeru, poln kipov, ribnikov, akvarijev, vodomotov in razkošen v svojem bogastvu drevoredov, logov in največje vrtnarske umetnosti, skriva v sebi nebroj tihih zatišij s slikovitimi razgledi, prostorčki, kjer more človek nemoten sanjariti, a je posut tudi z neštevilnimi paviljoni, igrišči in restavrant, kjer moreš ob zvokih orkestrrov poskrbeti za svoj telesni blagor.

Jack in Polly pa sta si poiskala tih prostorček blizu visokega kipa hrabrega generala Granta na konju.

Jack je bil redkobeseden in je komaj odgovarjal živahnemu Pollynemu čelbanju.

»He, mister,« se je razjezila Polly, ko ni končno našla niti odmeva več iz ust svojega pustega spremljevalca, »kaj pa vam je danes? Ali ste se zapisali med trapiste?«

»O nikakor! Oprostite, ali... no, iščem besed, a jih ne najdem!« je odgovoril Jack.

Dekle ga je začudeno pogledalo:

»Besed? Kakšnih?«

»Vam v slovo, miss!«

»O! — Vi hočete?...«

»Da, moram, miss... posloviti se moram... od vas... od vašega gospoda strica,« je pritrdil Jack; energično se je vzravnal, čeprav mu je bilo tesno in težko, da bi bil najrajši pobegnil v goščo in se ondi zaril v zemljo za večno.

»Resnično? A zakaj vendar?« Poln preplašenosti in tuge je bil Pollyn vzklik.

»Saj to je: zakaj! — Tri dni že iščem besed, da bi vam in gospodu stricu povedal, zakaj... Zdajle se pa mora zgoditi! Povem vam... in ko zveste, vas prosim le še nečesa: dovolite, da vas spremim do vašega avtomobila... zadnjič... poslej se ne bova videla nikoli več!«

Čisto mirno je govoril... toda njegov obraz je bil bled. Tudi sedeti ni mogel mirno, nego je planil pokonci in stopal molče tik nje. Niti ona ni rekla ničesar. Iz njegovega glasu je čutila trdni, neomajni sklep, ki ga ne ovrže nihče, niti ona ne. Zato ni skušala ugovarjati, le tiho, z zatajevalno bolestjo je vpraševala iznova: »A zakaj? — Zakaj vendar, ljubi Bog!« — In tako sta stopala sem ter tja po peščenih potih med umetnimi skupinami cvetlic, bohotnega rastlinstva, med palmami in borovci, kaktusi in muzami, velikanskimi cipresami in hrasti in smrekami. Tropično in evropsko drevje je bilo zbrano tukaj v ogromnih eksemplarjih.

Prešla sta velik del parka. Blizu gigantskega vodometa, ki je sredi kiparskih skupin bruhal vodni žarek v višino 25 m, pa je našel Jack klopico, ki mu je bila všeč.

»Sediva, miss!« je dejal. »Povedati sem hotel gospodu stricu čudno historijo. Premislil sem se: povem jo rajši vam. Me li hočete poslušati?«

»Zelo me zanima,« je odgovorila Polly in sedla.

Na otoku Krku, niti pol ure južno od Reke, stoji na visokem otokovem robu žalostno istrsko mestoce Omišalj. Morje buči na treh straneh mesta ter buta z neizprosno silo ob njegove temelje. Mestece je živa groblja: kup razvaljenih, dolgočasnih hišic, ulice ozke, divje, brez zraka a polne nesnage in smrada. Nikjer koščka parka, nikjer sledu moderne kulture. Žalostno mestoce. Na Nemškem je vsaka vas moderneje urejena. Če bi imeli Angleži tako mesto nasproti Londona, bi iz njega napravili krasno kopališče svetovne slave, — če bi ležalo nasproti Newyorka, bi živeli v njem kralji dolarjev s svojimi princezami. Tam pa žive hrvaški siromaki. Pravzaprav životarijo tam skoraj same ženske in otroci, — žalostne, molčeče ženske, oblečene od nog do glave v žalno črno obleko. Večinoma so vdove mornarjev, ki so odpluli z ladjami kdovekam preko morja in so kdovekje našli žalostno smrt... Skromno životarijo njih vdove in otroci.

(Dalje prih.)

MISLI O ZAKONU

Začenjamo kot prijatelji zakona in se oženimo, nato se spremenimo v nasprotnike zakona — in se ločimo, pa se oženimo ponovno, morda odpovemo še enkrat, dokler ne spoznamo globoke, zadnje in največje resnice. Da nam je ženska potrebna, če smo moški, da nam je moški potreben, če smo ženske. Pot do človeka vodi skozi zakon.

*

So ljudje, ki pravijo, da so se znova rodili oni dan, ko so jih zapustile njihove žene. Takrat šele so se zbudili v pravo življenje, ki jih zdaj vodi po mukah in samoti, da jih bo spet spreobrnilo v ljudi.

*

V zakonu se morata oba dela odreči vsem svojim posebnostim zaradi medsebojnega ustrežanja. Kdor misli, da je oni, ki vlada, srečnejši od onega, ki služi, se moti usodno. Sadovi pa, ki jih rodi drevo usluge, so najslajši na svetu.

*

Misel zakona je tako velika in ogromna, da malo ljudi samo sluti, kaj se v njem hoče in izpolnjuje. Če se res prav najdeti dva človeka, so deležne te zveze tudi zvezde.

*

Ljudje vstopajo v zakon — običajno premalo pripravljeni; saj ne vedo, da je zakon živ umotvor vseh umotvorov. Tako šušmarijo ti diletanti tako dolgo, dokler ne pokvarijo vsega.

*

Pa se zgodi v zakonu, da moški po svoji krivdi zgubi najplemenitejšo ženo. Prav ti nasprotniki zakona pa so kmalu nato njegovi najvnetejši zagovorniki. Nauk življenja je pač ta, da cenimo zmerom šele pozneje, kar smo imeli. Če bi se tem ljudem vrnile žene na domove, bi bili ti zakoni najbrže najsrečnejši na svetu.

*

Kakor se prijatelji vzljubijo med seboj, tako se morata zakonca polagoma prilagoditi drug drugemu. Seveda morata oba vedeti, da so ljudje že sami ustvarjeni vse bolj za nasprotnike kot prijatelje med seboj.

*

Moški zahteva od žene zmerom več razuma kot ga ima ali bi ga mogla imeti. Razum je moška lastnost in je menda že zato moškega spola. Žena zahteva od moža zmerom več ljubezni kot jo ima ali bi jo mogel imeti. Kajti ženska je genij ljubezni; saj ljubezen je vendar pred vsem ženska lastnost in že zato tudi ženskega spola. Če bi se mogla oba zakonca sprijazniti z načelom, da drug od drugega ne smeta zahtevati nemogočih stvari, bi bila najbrže oba srečna.

Zmota je človeška stvar. Kdo pa hoče spoznati resnico brez zmote? Prav zmota je kruta, toda modra mati resnice. L. S.

IZ UREDNIŠTVA.

Odgovori na vprašanja

Z. R., L. Ivan Petrovič stanuje v Berlinu W 15, Bayerische Strasse 7. Pri katerem filmu je zdaj zaposlen, ni znano. Pišite mu srbohrvatsko, morda Vam odgovori.

Čitateljica M. Risbi nista slabi, morda ju ob priliki objavimo.

S. B., R. S. Življenjepise omenjenih igralcev bomo objavili v eni prihodnjih števil; za točnost seveda ne bomo mogli jamčiti. Poselni jih bomo po ameriškem reklamnem gradivu.

R. R., V. Harry Piel je že precej v letih; zdaj se bavi v glavnem z lastno produkcijo filmov. V kratkem bomo objavili nekaj vesti o njem.

T. L., P. Nočemo Vam kratiti veselja, morda ste talentirani. Pot do filma ni nikomur posuta z rožicami. Ogromno je treba znati. Premišlujte o tem!

Z. V., M. Barvni film je šele v razvoju. Tisoči strokovnjakov se bavijo z izpopolnitvami. Ni dvoma, da bodo barve v filmu nekoč ustrezale naravnim. V inozemstvu in deloma tudi pri nas izposojujejo nekatera podjetja amaterske filme za predvajanje na domu. Dobe se tudi daljši filmi. Sporočili Vam bomo drugič, kaj je pri nas na razpolago.

Z. C., C. Mady Rahl stanuje v Berlinu, Grunewald, Königsallee 37a. Obisk v Ufinih ateljejih na Babelsbergu na splošno ni dovoljen. Direkcija dovoljuje poset le domačim in tujim osebam, ki imajo opraviti s kinom.

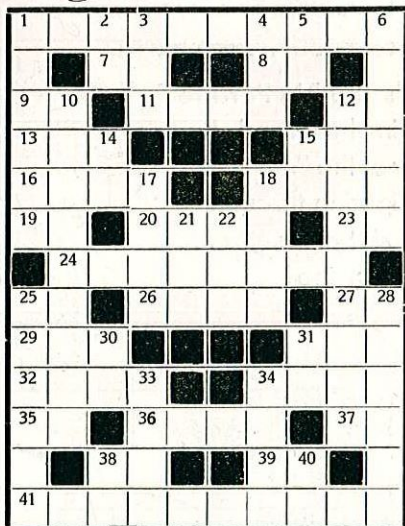
T. R., M. Od vsega početka smo želeli, da bi nam kini sporočili, kaj nameravajo predvajati. Mi bi ta program radi objavili, toda konkurenca med posameznimi kinogledališči nam je to onemogočila. Podjetja namreč smatrajo svoj program za poslovno tajnost.

G. B., L. Kritič v omenjenem časopisu ne čitamo. Najbrž se producenti in zastopstva tudi malo brigajo zanje. Filmov ni mogoče presojati s posebnimi svetovnonazorskimi očali.

C. Ž., B. B. Stroški za nekatere ameriške filme so presegli vsoto enega milijona dolarjev. Nemški filmi so cenejši, vendar ni nič izrednega, če stane kakšen do pet ali več milijonov v našem denarju.

O. Š., L. Naslove prevajamo in skušamo z našim izrazom ostati čim bližje originalu. Filmska zastopstva dajejo filmom mnogokrat druga imena, ki se jim zde za občinstvo privlačnejša. Tako je s filmom »Nordlicht«, ki smo ga imenovali »Polarni sij«, zdaj pa ima naslov »Bela smrt«.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. pevec, 7. kratice imena nemškega film. igralca komičnih vlog, 8. osebni zaimek, 9. kratice imena slov. kiparke, ki je nedavno razstavljala v Ljubljani, 11. gora na Koroskem, 12. predlog, 13. zvok, tudi ime za slap, 15. žuželke, 16. prvi letalec, 18. arabski plemiški naslov, 19. soglasnik in samoglasnik, tudi kratice imena slov. slikarja, ki je znan tudi kot glasbenik, 20. nemško ime za mesto Cheb na Sudetskem, 23. egipčansko božanstvo, 24. nebesni pojav, 25. osebni zaimek, 26. kraj v Banatu, 27. dva soglasnika, 29. golazen, (mn. zina), 31. češka pritrtilnica, 32. tuje ime za zvezdo, 34. druga polovica imena uglednega londonskega časopisa, 35. kazalni zaimek, 36. žensko krstno ime, 37. kratice imena slov. mladinskega pisatelja, 38. dve zaporedni črki abecede, 39. kralj v italijanski, 41. ime svetovne organizacije, ki je udomačena tudi pri nas in združuje izključno same petičnike.

Navpično: 1. naziv za napitnico na Balkanu, 2. skrajni del kopnine, 3. glina, 4. neumen, zmešan, 5. veznik, 6. reka v Rimu, 10. glavno mesto sosednje balkanske države, 12. moderno poljedelsko orodje, 14. medmet, katerega zelo pogosto rabijo rojaki iz Primorja, 15. enota v elektrotehnik (fonetično), 17. del živalskega telesa (mn. zina), 18. skandinavsko moško krstno ime, s pridevkom Rdeči, tudi ime zgodovinske osebe, 21. ime svetnika, ki je po legendi kradel čebele, 22. vzklík v srbohrvaščini, pomeni: glej ali torej, 25. vzorec v nekem evr. jeziku, 28. izraz ljubezni, 30. glas domače živali, 31. kratice naše poročevalske agencije, 33. blago, srbohrv., 34. rimski cezar, 38. konj v turščini, 40. črka abecede kakor jo izgovarjamo.

NAGRADE

Za pravilno rešitev križanke razpisujemo sledeče nagrade:

1. nagrada: Velika stenska slika filmskega igralca ali igralko po želji nagrajenca.

2. nagrada: Originalna fotografija filmskega igralca ali igralko z lastnoročnim podpisom. Nagrajenec more izbirati le med predstavljalci, ki jih zaposluje Ufa.

3. nagrada: Originalna fotografija Zahrah Leander z njenim lastnoročnim podpisom.

Nadalnjih pet tolažilnih nagrad tvorijo originalne fotografije filmskih igralcev in igralk. Vrednost vsake fotografije 15 din.

Ta nagradni razpis smo sestavili po želji naših prijateljev, naročnikov in čitateljev. Radi jim ustrožemo, posebno še, ker nam je propagandna centrala Ufa zagotovila slike za darila in lastnoročne podpise predstavljalcev. Torej reševalci — potrudite se za nagrade, morda se vam namsehne sreča in prejmete sliko svojega ljubljence ali ljubljenske z lastnoročnim podpisom. Rešitve nam pošljite v enem tednu po izidu revije. Ponavljamo, da križank ni treba izrezovati ali prerisavati. Rešitve le napišite, kakor si slede besede v vodoravni in navpični meri. Pismo zalapite in zadostno frankirajte.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE v 4. številki.

Vodoravno: Lil Dagover, aloa, Čiro, Dragan, me, Lo, to, Novska, rt, Kata, ol, Karl, rosa, at, azil, ak, klorat, ar, Ra, re, Franki, Babelsberg.

Navpično: lak, il, loden, dar, oča, vinta, er, Rob, Alva, gost, mrkač, tat, oklal, Karla, osa, mlaka, Krf, zora, Iran, tri, zob, rje, kob, Bog.

Reševalci so bili zdaj malo manj marljivi. Mnogo je bilo nepravilnih rešitev in nekateri, ki so sicer križanko prav rešili, so pozabili priložiti kupon. Te smo žal morali izločiti od žrebanja. Nagrade prejmejo:

1. Celoletno brezplačno prejemanje revije bo veselilo **Anico Gornik**, vzgojiteljico v Bjelovaru. Manj ji bo morda všeč, da ji ne moremo podeliti dodatne nagrade v obliki vstopnic, ker jih žal ne more porabiti v Sloveniji.

2. Tudi **Mirku Salmiču**, dijaku gimnazije v Ljubljani, bo vse leto uprava brezplačno pošiljala revijo in obenem bo prejel dve vstopnici za poljuben film, ki si ga bo želel ogledati.

3. **Mara Mulej** na Jesenicah bo odslej vse leto prejemala revijo brezplačno. Že plačana naročnina se ji všteje za naslednji letnik.

Tolažilne nagrade:

prejmejo — vsak po eno originalno fotografijo filmskega igralca ali igralko: Oskar Klopčič, dijak, Moste. **Mara Perc**, Radovljica, **Olga Lorenčič**, dijakinja, Maribor-Kamnica, **Silva Berk**, Rogaška Slatina, **Slatinski dom 46**. **Kovič Pepila**, Celje, Komenskega ul. 23.

IZ UPRAVE.

Prejeli smo izvod revije, katerega je poslala neka čitateljica gđ. **Hilariji Cotič** v Gorici. Italijanska pošta je pošiljko zavrnila z opombo, da ni dopuščena. Ker ni bilo odpošiljateljčinega naslova, je došla revija nazaj na nas. Toliko v vednost. Pošiljka je na razpolago v upravi.

Kupon

za križanko v 6. štev. revije »Film«

**The Whole Town's
on a Laughing Jag!**

Wally heads the Big Parade
of Funsters in the grand, hu-
man comedy of the "old soak"
who comes fighting through—
and how! A riot of laughs...
tears and thrills, too!

Wallace
BEERY

in

OLD SOAK

with

UNA MERKEL
ERIC LINDEN
JUDITH BARRETT
BETTY FURNESS
TED HEALY
JANET BEECHER
GEORGE SIDNEY

From play "The Old Soak" by Don Marquis
By arrangement with Arthur Hopkins

Directed by J. Walter Ruben

Produced by Harry Rapf

M-G-M
SHORTS

THEATRE

A
Metro-
Goldwyn-
Mayer
PICTURE

Revija »Film« izhaja 1. in 15. dne v mesecu. Letna naročnina Din 40.—, polletna Din 20.— in se plačuje vnaprej. — Rokopisov uredništvo ne vrača; oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Vegova ulica 6; čekovni račun št. 15.703; telefon št. 27-55. — Izdajatelj in odgovorni urednik Vladimir Kolman, Ljubljana, Vodmat-ska ulica 19. — Tiska tiskarna »Slovenija, d. z o. z.«, (predstavnik Albert Kolman).